

Araştırma / Research Article

Üniversite öğrencilerinin akran ilişkilerinde sosyal beceri ve çatışma yönetme becerisi durumunun incelenmesi*

Investigation of social skill and conflict management skill status in peer relations of university students

Ali Ekşi, Fulya Atalay Yalçın, Gülce Kirazlı, Ebru Kalyoncu, İsmail Cem Kantarlı

*Bu çalışma Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: 16-ASHMYO-002'dir.

Anahtar Kelimeler:

Üniversite öğrencisi, Sosyal beceri, Çatışma yönetimi, Akran ilişkileri

Key Words:

University student, Social skill, Conflict management, Peer relations

Yazışma Adresi/Address for correspondence:

Ali Ekşi,
a_eksi@yahoo.com

Gönderme Tarihi/Received Date:

01.02.2019

Kabul Tarihi/Accepted Date:

11.02.2019

Yayımlanma Tarihi/Published Online:

31.03.2019

ÖZET

Giriş ve Amaç: Sosyal beceri ve çatışma yönetimi üzerine sosyal ortamın etkisi önemlidir. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde sosyal beceri düzeyi ve çatışma yönetme becerisini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin açıklanması amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** "Sosyal Beceri Envanteri Ölçeği" ve "Çatışma Çözme Ölçeği" kullanılarak yapılan anket çalışmasında, İzmir Ege Üniversitesi evren olarak belirlenmiştir. Örneklem Ege Üniversitesi merkez yerleşkesindeki meslek yüksekokullarında öğrenimlerine devam eden öğrencilerden basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmaya toplam 215 öğrenci alınmıştır. Verilerin analizinde frekans dağılımı ve yüzdelerden yararlanılmış, değişkenler arasındaki fark ki-kare testi ile belirlenmiştir. **Bulgular:** Katılımcılarda sosyal beceri düzeyi %68,4 oranında orta düzeyde ve %31,6 oranında yüksek olarak belirlenmiştir. Sosyal beceri düzeyinde kültürel faaliyetlere katılma durumu, düzenli uğraşta bulunma ve üniversite öğrenci topluluklarında yer alma etkilidir. Katılımcılarda çatışma yönetimi becerisi ise %9,8 düşük, %56,7 orta ve %33,5 oranında yüksek olarak bulunmuştur. **Sonuç:** Çatışma yönetimi becerisinde, eğitim görülen okul, sınıf, cinsiyet, kültürel faaliyetlere katılma, düzenli uğraş ve öğrenci topluluklarında yer alma etkilidir. Sosyal becerisi yüksek olan üniversite öğrencilerinde çatışma çözme becerisinin de daha gelişmiş olduğu görülmektedir.

ABSTRACT

Introduction and Objective: The impact of the social environment on social skills and conflict management is important. In this study, it was aimed to evaluate the factors affecting the level of social skill and conflict management ability and to explain the relationship between this two variables in university students. **Materials and Methods:** In the questionnaire study using "Social Skill Inventory Scale" and "Conflict Resolution Scale", İzmir Ege University was determined as the population. The sample of this study was selected by simple random sampling method from the students who continue their education at the vocational higher schools in the Ege University's central campus. A total of 215 students took part in the study. In data analysis, frequency distribution and percentages were used and chi-square test was used to determine the difference between variables. **Findings:** Social skill level of 68,4% of participants was determined as moderate and 31,6% of participants was determined as high. Participation in cultural activities, regular recruitment and participation in college student communities are influential at the level of social skills. Conflict management skill level of 9,8% of participants was low, 56,7% of participants was moderate and 33,5% of participants was high. **Results:** Type of school, class, gender, cultural activities, regular occupation and participation in student communities are influential in conflict management skills. It is also seen that conflict resolution skills of university students with high social skills are more developed.

GİRİŞ

Üniversite öğrencilerinin yetişme tarzları ve kültürel özellikler, sahip olunan sosyal becerilerde önemli farklılıklar oluşturmakla birlikte, sosyal beceriler öğrenilmiş davranışlar olup sosyal ortamlara göre de değişebilmektedir. Sosyal becerilerin gelişiminde ilk önemli faktör, ailedir. Ailenin çocuğa karşı sorumluluğu, bakım ve büyütmeyle sınırlı olmayıp, aile yetiştirdiği bireyin topluma uyumunu kolaylaştırmalıdır. Bu

bağlamda aile, topluma uyumda çocuğa yardımcı olan, kural, değer, rol ve bunları kapsayan kültür hakkında birikim sağlamalıdır (1). Sosyal becerilerin gelişiminde önemli olan bir başka durumda iletişim becerileridir. İletişim becerisi, davranış değişikliğini başarmada ana etkindir. İnsan yaşamında iletişim becerilerinin ve buna bağlı olarak da sosyal becerilerin gelişiminde ise akran ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Akranlar, bireyin gelişim sürecinde yalnızca bir sosyalleşme

aracı değil, aynı zamanda kendisi hakkında bilgi sağlayan kaynaklardır. Akran ilişkilerinde çocukluk ve ergenlikten başlayarak, işbirliği ve uzlaşmada ya da çatışma ve saldırgan davranışlarda belirleyici olmaktadır (2).

Son yıllarda literatürde, iş birliği ve uzlaşma kültürü, çatışma ya da müzakere yönetimi gibi kavramların sıkça kullanıldığını görmekteyiz. Henüz ortaya çıkan çalışmalar bu kavramların net sınırlarını çizmemekle birlikte, bu kavramlar birbiri ile yakından ilişkilidir. Bu kavramların içerisinde çatışma yönetimi ile sosyal beceriler kavramının ilişkisi, derinlemesine çalışılması gereken bir konudur. En başta sosyal beceriler, salt kişisel gelişim ile ilgili olmayıp, bireyin toplum içerisindeki rolünde ve toplumsal sorunlar karşısında aldığı sorumluluklarda da belirleyicidir. Bugün bireyin sorumluluklarını, tek başına kendisi ya da yakın çevresi ile sınırlandırmak mümkün değildir. Bireylerin, toplumların ortak iyisine etkin katkı sunmaları, toplumsal sorunların çözümüne yönelik çaba harcamaları beklenmektedir. Problem çözme arayışlarında da ortak iyiyi bulmanın yolu olarak, etkileşim ve müzakereci yöntemler üzerinde yoğunlaşmaktadır (3). Bu bağlamda çatışmayı değerlendirdiğimizde, iki ya da daha fazla birey ya da grubun husumet hali veya karşıt durumda olmaları klasik tanımı oluşturmaktadır. Çatışmanın içeriğinde çıkarların, amaçların veya hedeflerin çarpışması yer almaktadır. Miesen çatışmayı, “katılımcının, karşısına çıkan güç alanında bir aktör olarak var olmakta ısrar ettiği, aktif bir fail haline gelmesini sağlayan bir mikro-siyasal pratik alanı” olarak tanımlamaktadır (4). Literatürde sosyal beceri ve çatışma çözme becerisinin birbiri ile etkileşiminin sıkça tartışıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, üniversite eğitiminin ve üniversite yaşamı boyunca içinde bulunan sosyal yaşamın hem uzlaşma kültürünün gelişmesinde hem de çatışma çözme becerisinin gelişimine katkısının çok boyutlu araştırılması gereken bir konu olduğu anlaşılmaktadır (5,6,7).

Türkiye’de genç nüfus oranının yüksekliği ile birlikte, son yıllarda hızla artan üniversite öğrenimi gören öğrenci sayısı dikkat çekicidir. Üniversitede öğrenimi gören öğrenciler farklı yetişme tarzlarına, kültürlere, gelişim düzeylerine, sosyal becerilere sahip bireylerden oluşmaktadır. Özellikle üniversite öğrencisinin bulunduğu sosyal ortamın, sosyal beceriler üzerine etkisinin tartışılması, önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ege Üniversitesi öğrencilerinin evren olarak belirlendiği bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde sosyal beceri düzeyi ve çatışma yönetme becerisini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin açıklanması amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, sosyal beceri düzeyi ve çatışma yönetme becerisinin değerlendirilmesi ile ilgili bir anket çalışması yapılmıştır. Hazırlanan anketin ilk bölümünde katılımcılar demografik bilgilerini değerlendirmek amaçlı sorulara yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise “Sosyal Beceri Envanteri Ölçeği” ve “Çatışma Çözme Ölçeği” olmak üzere iki adet ölçek yer almıştır. Anket çalışmasında, İzmir Ege Üniversitesi evren olarak belirlenmiştir. Örneklem, Ege Üniversitesi merkez kampüsündeki meslek yüksekokullarında öğrenimleri devam eden öğrencilerden basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Meslek Yüksekokulu idarelerinden alınan bilgiye göre, Ege Üniversitesi Merkez Kampüsünde bulunan meslek yüksekokullarında, 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında yaklaşık 14 bin kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Çalışma örnekleme, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (ASHMYO), Ege Meslek Yüksekokulu (EMYO) ve Emel Akın Meslek Yüksekokulu (EAMYO) öğrencilerinden seçilmiştir. Çalışma Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma projesi olarak gerçekleştirilmiş olup, proje başvurusu sırasında, Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından bu çalışma için etik kurul iznine gerek görülmemiştir.

Belirlenen evrenden, %99 güven düzeyinde örneklem sayısı, 220 olarak belirlenmiştir. Örneklem seçimi basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile yapılmış, 5 öğrencinin verilerinde büyük eksiklikler olması nedeniyle kapsam dışı bırakılmış ve 215 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Toplanan veriler SPSS (v16) istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri çözümlenmesinde frekans dağılımı ve yüzdelerden yararlanılmış, değişkenler arasındaki farkın belirlenmesinde ki-kare testi kullanılmıştır. $P < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Sosyal Beceri Envanteri’nin Türkçeye uyarlama çalışmaları Yüksel tarafından yapılmıştır. Ölçek, toplam 90 alt maddeden oluşmaktadır. Ölçek değerlendirmesinde alınabilecek en düşük puan 90, en yüksek puan ise 450 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin değerlendirilmesinde, puan arttıkça sosyal beceri düzeyinin de artacağı belirtilmektedir. Bu çalışmada, ölçek değerlendirmesinde 150 puan altı düşük, 150 ile 300 arası orta düzey ve 301 puan ve üzeri yüksek düzey sosyal beceri düzeyi olarak kabul edilmiştir (8). Çatışma çözme ölçeği ise Akbalık tarafından üniversite öğrencilerinin çatışma çözüm becerilerini ortaya koymak, çatışma çözme eğitimi ve akran arabuluculuk programlarının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilerek geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek, 55 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ortalamalarına bakılarak çatışma durumunda

en çok/en az kullanılan çatışma çözüm yöntemi saptanabilmektedir. Ölçek değerlendirmesine göre, çatışma çözüm becerisi, toplam puan 55-110 ise alt düzey, 110.01-165 arasında ise orta düzey ve 165.01-220 arasındaysa da üst düzey olarak kabul edilmektedir (9).

BULGULAR

Katılımcıları tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların ailelerinin eğitim ve sosyoekonomik düzeyine ilişkin bilgiler incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin %5,1’inin, babalarının ise %11,2’sinin üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Ailelerin %3,7’si asgari ücretin altında aylık gelir elde ederken, %19,5’inin aylık geliri 3000 TL ve üzerindedir. Öğrencilerin %44,2’si düzenli bir uğraşıya sahip olduğunu, %55,8’i ise düzenli bir uğraşısı olmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin %3,7’si profesyonel destek almakta, %96,3’ü böyle bir destek almamaktadır. Öğrenci topluluklarına katılım açısından bakıldığında öğrencilerin %5,1’i aktif olarak katıldıkları, %3,7’si bu çalışmalarını yorucu ve zaman kaybı olarak gördükleri, %30,7’si zaman buldukça katılmaya çalıştıkları, %60,5’inin ise katılmadığı görülmektedir. Öğrencilerin kültürel faaliyetlere katılma durumları incelendiğinde, %15,3’ünün “hiçbir zaman”, %69,8’inin “bazen”, %11,6’sının “sık sık”, %3,3’ünün “her zaman” cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıları Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler	Sayı	%	Değişkenler	Sayı	%
Cinsiyet			Yaşadığı Yer		
Erkek	95	44,2	Ailesi ile Birlikte	131	60,9
Kadın	120	55,8	Tek Başına Evde	4	1,9
Sınıf			KYK Yurdunda	18	8,4
1.Sınıf	165	76,7	Özel Yurtta	32	14,9
2.Sınıf	50	23,3	Pansiyonda	2	0,9
Bölüm			Arkadaşlarıyla Evde	14	6,5
İlk Yardım	30	14,0	Akraba Yanında	13	6,0
Odyometri	30	14,0	Diğer	1	0,5
Çocuk Gelişimi	30	14,0	Eğitim Öğretim için Geldiği Yer		
Biyomedikal	27	12,6	Köy-Kasaba	24	11,2
Elektrikli Cihazlar Teknolojisi	28	13,0	İlçe Merkezi	103	47,9
Makine Resim ve Konstrüksiyon	11	5,1	İl Merkezi	87	40,5
Otomotiv Teknolojisi	22	10,2	Mezun Olduğu Lise		
Moda Tasarımı	14	6,5	Meslek Lisesi	155	72,1
Giyim Üretim Teknolojisi	14	6,5	Düz Lise	56	26,0
Tekstil Teknolojisi	9	4,2	Diğer	4	1,9
Okul					
ASHMYO	90	41,9			
ZEMYO	88	17,2			
EAMYO	37	14,0			

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Sosyal Beceri Envanteri” ve “Çatışma Çözme Ölçeği”nden elde ettikleri ortalamalar incelendiğinde, çalışmada katılımcıların %68,4’ünün orta, %31,6’sının yüksek sosyal beceri düzeyine sahip oldukları sonucu elde edilmiştir. Ayrıca %9,8’inin düşük, %56,7’sinin orta, %33,7’sinin yüksek çatışma çözme yönetimine sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların sınıf düzeyi, cinsiyeti, yaşı, yaşadığı yer, profesyonel destek durumu, aile ekonomisi, aile eğitim düzeyi, geldiği okul ve üniversite öncesi yaşadığı yere göre sosyal beceri düzeylerinde farklılık olup olmadığına ilişkin ki-kare test sonuçlarına göre, bu değişkenler ile sosyal beceri düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Başka bir anlatımla, bu değişkenlerin sosyal beceri düzeyi üzerine anlamlı bir etkisi yoktur.

Katılımcıların kültürel faaliyetlere katılımı ile sosyal beceri düzeyleri arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yer almaktadır ($p<0,05$). Kültürel faaliyetlere katılımda artış oldukça, sosyal beceri düzeyi de anlamlı düzeyde artmaktadır (Tablo 2). Öğrencilerin öğrenci topluluklarına katılımı ile sosyal beceri düzeyleri arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Öğrenci topluluklarına katılım arttıkça, sosyal beceri düzeyi de anlamlı düzeyde yükselmektedir (Tablo 3).

Tablo 2. Kültürel Faaliyetlere Katılım ile Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kültürel Faaliyetlere Katılım Durumu	Orta (151-300)		Sosyal Beceri Düzeyi Yüksek (>301)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiçbir zaman	27	81,8	6	18,2	33	100,0
Bazen	106	70,7	44	29,3	150	100,0
Sık Sık	10	40,0	15	60,0	25	100,0
Her Zaman	4	57,1	3	42,9	7	100,0
$\chi^2 = 12,83$	sd=3		P=0,005			

Tablo 3. Öğrenci Topluluklarına Katılım ile Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Öğrenci Topluluklarına Katılım Durumu	Orta (151-300)		Sosyal Beceri Düzeyi Yüksek (>301)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aktif olarak katılıyorum	1	9,1	10	90,9	11	100,0
Bu Çalışmaları Yorucu ve Zaman Kaybı Olarak Görüyorum	8	100,0	00	0,0	8	100,0
Zaman Buldukça Katılmaya Çalışıyorum	43	65,2	23	34,8	66	100,0
Katılmıyorum	95	73,1	35	26,9	130	100,0
$\chi^2 = 23,22$	sd=3		P=0,000			

Katılımcıların düzenli yaptığı bir uğraş olması ile sosyal beceri düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir ($\chi^2 = 19,50$, $p < 0,00$). Katılımcılar arasında sosyal beceri düzeyi, düzenli uğraşı olduğunu belirtenlerde (%47,4), düzenli uğraşı olmayanlara (%19,2) göre daha yüksektir.

Katılımcıların yaş, yaşadığı yer, profesyonel destek durumu, okuduğu okul, ailelerinin ekonomik durumu ve eğitim düzeyleri, geldikleri okul ve üniversite öncesi yaşadıkları yerlerin çatışma yönetimi düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığına ilişkin ki-kare test sonuçlarına göre, bu değişkenler ile çatışma yönetimi düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Başka bir anlatımla, bu değişkenlerin çatışma yönetimi düzeyi üzerine anlamlı bir etkisi yoktur.

Öğrencilerin sosyal beceri düzeyi ile çatışma yönetim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Katılımcılar arasında çatışma yönetim düzeyi, sosyal beceri düzeyi yüksek olan öğrencilerde (%70,6), sosyal beceri düzeyi orta olanlara göre (%16,3) daha yüksektir (Tablo 4).

Öğrencilerin sınıf düzeyi ile çatışma yönetim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 10,71$, $p < 0,05$). Çatışma yönetimi becerisi, ikinci sınıf öğrencilerde (%48,0), birinci sınıf öğrencilere göre (%29,1) anlamlı düzeyde yüksektir. Ayrıca, çatışma yönetimi düzeyinin cinsiyet değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemede, ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 14,66$ $p < 0,05$). Çatışma çözme becerisi kadınlarda (%44,2), erkeklere göre (%20,0) daha yüksektir.

Tablo 4. Öğrenci Sosyal Beceri Düzeyi ile Çatışma Yönetim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Sosyal Beceri Düzeyi	Çatışma Yönetme Düzeyi						Toplam	
	Düşük (55-110)		Orta (111-165)		Yüksek (166-220)		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Orta (151-300)	18	12,2	105	71,4	24	16,3	147	100,0
Yüksek (>300)	3	4,4	17	25,0	48	70,6	68	100,0
$\chi^2 = 61,46$	sd=2		P=,005		P=,000			

Çalışmada öğrencilerin öğrenim gördükleri okul ile çatışma yönetim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 33,25$ $p < 0,5$). Çatışma yönetim düzeyi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde (%43,3) ve Emel Akın Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde (%51,4), Ege Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre (%15,9) anlamlı düzeyde yüksektir.

Çalışmada öğrencilerin kültürel faaliyetlere katılma düzeyi ile çatışma yönetim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 33,25$ $p < 0,5$). Çatışma çözme becerisi, kültürel faaliyetlere "her zaman katılanlarda" (%57,1) ve "sık sık" (%56,0) katılanlarda, "bazen" (%33,3) katılanlara ve "hiçbir zaman katılmayanlara" (%12,1) göre daha yüksektir (Tablo 5).

Çalışmada öğrencilerin öğrenci topluluklarına katılım düzeyi ile çatışma yönetim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 33,25$ $p < 0,5$) (Tablo 6). Çatışma çözme becerisi, öğrenci topluluklarına "aktif olarak katılanlarda" (%90,9), "zaman buldukça katılmaya çalışanlara" (%36,4), "katılmayanlara" (%29,2) ve "bu çalışmalarını yorucu ve zaman kaybı olarak görenlere" (%0,0) göre daha yüksektir (Tablo 6).

Katılımcıların düzenli yaptığı bir uğraş olması ile çatışma yönetimi beceri düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir ($\chi^2 = 7,34$, $p < 0,02$). Katılımcılar arasında çatışma yönetimi beceri düzeyi, düzenli uğraşı olduğunu belirtenlerde (%43,2), düzenli uğraşı olmayanlara göre (%23,8) daha yüksektir.

TARTIŞMA

Cinsiyet ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen farklı çalışmalar literatürde yer almaktadır. Şenol ve Türkçapar'ın 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada, sosyal beceri düzeyi kadınlarda erkeklere göre daha yüksek elde edilmiştir.¹⁰ Deniz ve arkadaşlarının 2003 yılında yapmış olduğu bir çalışmada ise sosyal beceri toplam puan ortalamaları cinsiyet değişkeni açısından değerlendirilmiş ve kadınların sosyal beceri düzeyleri erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (11). Bu çalışmada da kadınların sosyal beceri düzeyi anlamlı olarak yüksek elde edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında kadınların duyuşsal mesajları gönderme ve sosyal olarak kendini ortaya koyma becerilerinin erkeklere göre daha yüksek olması etkili olarak görülmektedir.

Tablo 5. Kültürel Faaliyetlere Katılım ile Çatışma Yönetim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kültürel Faaliyetlere Katılım	Çatışma Yönetme Düzeyi							
	Düşük (55-110)		Orta (111-165)		Yüksek (166-220)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiçbir Zaman	4	12,1	25	75,8	4	12,1	33	100,0
Bazen	15	10,0	85	56,7	50	33,3	150	100,0
Sık Sık	1	4,0	10	40,0	14	56,0	25	100,0
Her Zaman	1	14,3	2	28,6	4	57,1	7	100,0
$\chi^2 = 14,96$	sd=6		P=,005				P=0,02	

Tablo 6. Öğrenci Topluluklarına Katılım ile Çatışma Yönetim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Öğrenci Topluluklarına Katılım	Çatışma Yönetme Düzeyi							
	Düşük (55-110)		Orta (111-165)		Yüksek (166-220)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aktif Olarak Katılıyorum	0	0,0	1	9,1	10	90,9	11	100,0
Bu Çalışmaları Yorucu ve Zaman Kaybı Olarak Görüyorum	2	25,0	6	75,0	0	0,0	8	100,0
Zaman Buldukça Katılmaya Çalışıyorum	5	7,6	37	54,1	24	36,4	66	100,0
Katılmıyorum	14	10,8	78	60,0	38	130	29,2	100,0
$\chi^2 = 22,92$	sd=6		P=,005				P=,01	

Yine bu çalışmanın bulgularına göre cinsiyet ile çatışma çözme becerileri arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kadınların çatışma çözme becerisi erkeklere oranla daha yüksektir. Basım ve arkadaşlarının 2009 yılında yaptıkları çalışmada, kadınların erkeklerden daha çok yüzleşmeye değer vermelerine, kendilerini daha çok açmalarına ve duygusal ifadeleri daha fazla göstermelerine rağmen, genelde kaçınmacı bir tutum içerisinde, özel davranış sergiledikleri ortaya konmuştur (12). Hislişahin ve arkadaşlarının 2009'da Ankarada yaptıkları çalışmada ise öğrenimlerine devam eden üniversite öğrencilerinde, çatışma çözmede erkeklerin daha az kendilerini açtıkları ve duygusal ifade sergiledikleri görülmüştür (13). Bu sonuçlara göre kadınların çatışma çözme süreçlerinde daha etkin, problem çözücü ve uyumlu davrandığı belirlenmiştir. Çalışmalar, kadınların müzakere süreçlerinde daha olumlu ve yapıcı davrandıklarına işaret etmekte, etkileşime ve empatiye, kendileri ile yüzleşmeye daha açık olduklarını göstermektedir (14).

Şenol ve Türkçapar'ın 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada üniversite öğrencilerinde aile gelir durumu başta olmak üzere sosya-demografik faktörlerin sosyal beceri düzeyinde herhangi bir anlamlı fark oluşturmadığı görülmüştür (10). Bu çalışmada da, gelir durumu, aile eğitimi, yaşam alanı gibi birçok değişkenin sosyal beceri düzeyine etkisi bulunmamaktadır. Ancak kültürel faaliyetlere katılım, öğrenci topluluklarına katılım ve düzenli uğraşıya sahip olmanın sosyal beceri düzeyini olumlu yönde etkilediği ve bu kişilerde sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan bireysel zaman geçirmeden ziyade topluluk halinde yapılan etkinliklere katılımın, sosyal beceri gelişimini üzerine etkisinin olumlu olduğu görülmektedir.

Şenol ve Türkçapar'ın yine 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada üniversite öğrencilerinin eğitim gördükleri üniversite birimine göre, sosyal beceri düzeyinde farklılıklar olabildiği görülmüştür. Bu farklılık eğitim görülen birimlerin eğitim süresi ve öğrencinin öğrenim gördüğü sınıftan bağımsız olarak ortaya çıkmaktadır (10). Bu çalışmada da meslek yüksekokulları arasında öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Çalışmada ana yerleşke olarak tarif edilen alanda bulunan EMYO ve EAMYO öğrencilerinin sosyal beceri düzeyi, hastane yerleşkesi olarak adlandırılan alanda yer alan ASHMYO öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir. Diğer tüm değişkenlerden bağımsız olarak ortaya çıkan bu durumun nedeni, araştırmacılar tarafından iki noktaya değinilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Birincisi Ege Üniversitesi ana yerleşke alanındaki sosyal ve kültürel etkinliklerin hastane

yerleşkesine göre daha çeşitli olması ve etkinliklerin daha sık düzenlenmesi, farklı gelişim alanlarına hitap edebilmesi gibi nedenlerin ana yerleşke tarafında öğrenim gören öğrencilerin bu etkinliklere ulaşabilirliğini arttırmasıdır. Bununla birlikte, aynı alan içerisinde bulunmasına rağmen iki farklı yerleşke olarak tanımlanan bu iki bölge arasındaki mesafenin uzaklığı ve toplu taşıma araçlarının kullanımının gerekliliği, hastane yerleşkesi tarafında öğrenim gören öğrencilerin, sosyal ve kültürel etkinliklere katılımında bariyer oluşturmaktadır. Burada etkili olan bir diğer faktör ise ASHMYO'nda sağlık ile ilgili bölümlerdeki öğrencilerin mezun olduklarında temel işverenlerinin devlet olması nedeniyle, öğrencilerin görüşmelerde kendilerinin de belirttiği gibi birinci sınıftan itibaren Kamu Personeli Seçme Sınavına hazırlanmaları, yani sınav merkezli bir eğitim hayatı sürmeleri, öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetleri ihmal etmelerine neden olmaktadır. Nitekim çalışma sonuçlarından, ASHMYO öğrencilerinin düzenli uğraşıta bulunan ve kültürel faaliyetlere katılanların sayısının, diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre anlamlı şekilde düşük olması bu tezi güçlendirmektedir.

Yukarıdaki tartışmayı güçlendirir bir şekilde Şahan'ın 2008 yılında yapmış olduğu çalışmada, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin, bireysel aktivitelerden başkalarıyla birlikte keyifli zaman geçirmeyi sağlayacak aktiviteleri tercih etmede, Selçuk Üniversitesi öğrencilerine göre daha fazla istekli oldukları ortaya konmuştur. İki üniversite arasında boş zamanları değerlendirme konusunda görülen farkın, üniversitelerin öğrencilere sunmuş olduğu olanaklardaki farklılıklardan kaynaklanabileceğine işaret edilmektedir. Çalışmada, üniversite yerleşkelerinin şehirdeki konumu, yerleşke içinde yapılan etkinliklerin yoğunluğu ve öğrencilerin bu etkinliklere ulaşımının, öğrencinin sosyal gelişiminde etkili olduğu vurgulanmaktadır (15).

Bu çalışmaya katılan Ege Üniversitesi öğrencilerinin, sosyal beceri düzeyleri ile çatışma çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, sosyal beceri düzeyi yüksek olanların çatışma çözme becerilerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Schutte ve arkadaşlarının üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırma değerlendirildiğinde, duygusal zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin de yüksek olduğu, işbirliği içeren daha fazla davranış içerisinde oldukları, duygusal, yakın ve sosyal ilişkilerinde daha başarılı oldukları saptanmıştır (16). Bu çalışmada ki sosyal beceri ve çatışma yönetimi becerisi arasındaki ilişki literatür ile örtüşmektedir.

Karahan'ın 2005'te yaptığı bir çalışmada, araştırmacı tarafından İletişim ve Çatışma Çözme Beceri Eğitimi Programı'nın üniversite öğrencilerinin güvengenlik

düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çekingen bireyler sosyal ve kişiler arası ilişkilerinde haklarının, özgürlüklerinin ve bireysel ilkelerinin farkında olmayan davranışlar sergilemektedirler ve bu konuda irrasyonel endişe ve korku içeren düşünceler taşırlar. Bu nedenle de amaçlarına ulaşmada ve gereksinimlerini karşılamada güçlük çekerler ve genellikle öfkeyle ya da yetersizlik kaygısıyla doludurlar. Karahan'ın yapmış olduğu çalışma kapsamında; öğrencilerin çatışma durumundan kaçınma, çatışma durumuna uyma veya kabullenme davranışı göstermektense, bireysel istek ve beklentilerine göre işbirliği yaparak çatışmayı çözmeye konusunda yeni ve işlevsel iletişim becerileri elde edebildikleri belirtilmektedir (17). Bu çalışmadaki sosyal beceri ve çatışma yönetimi becerisi ilişkisi ile üniversite öğrencilerinde işbirliği alanlarının oluşturulabilmesinin, sosyal becerilerin kişisel gelişime somut katkısı olarak yorumlanabilir. Bu bilgiler ışığında çatışma çözme becerisi yüksek öğrencilerin, problem çözme becerilerinin de arttığı ve bu olumlu etkinin kalıcı olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Üniversite öğrencilerinde, kültürel faaliyetlere katılım, düzenli uğraş ve öğrenci kulüplerinde yer almanın, sosyal becerilerin gelişimi ve çatışma yönetimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu etki, üniversite öğreniminde oluşturulacak olan sosyal ortamların, öğrencilerin sosyal gelişimindeki katkısını ortaya koymaktadır. Çalışma sonuçlarından elde edilen üniversite öğrencilerinde sosyal beceri ile çatışma yönetimindeki anlamlı ilişki, sosyal beceri düzeyinin akran ilişkilerinde ve müzakere yönetiminde belirleyici olabileceğini göstermektedir.

Son yıllarda üniversite öğrenci sayısının hızla arttığı Türkiye'de müzakere yönetimi ve uzlaşma kültürünün gelişimi için üniversite eğitimi fırsat olarak değerlendirilebilir. Buna bağlı olarak üniversitelerde arabuluculuk ve müzakere yönetimi eğitimlerinin ders olarak verilmesi önerilmektedir. Yine bireylerin sosyal beceri düzeyinin yüksek oluşu ile çatışma çözme becerileri arasındaki pozitif ilişki göz önüne alındığında, sosyal becerileri destekleyen çalışmalar artırılabilir. Üniversite öğrencilerinde sosyal beceri düzeyinin ve çatışma yönetimi becerisinin gelişiminde, kültürel faaliyetlere katılım, düzenli uğraş ve öğrenci topluluklarına katılım anahtar kelimeler olarak ön plana çıkmaktadır. Sosyal becerisi yüksek ve müzakere yönetimigelişmiş bireylerin üniversite yönetimlerinin, kültürel faaliyetler ve öğrenci kulüplerine katılım gibi etkinlikleri desteklemeleri, katılımı engelleyici ya da azaltıcı bariyerleri kaldırmaları gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Şentürk, Ü. (2006). Parçalanmış Aile Çocuk İlişkinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler (Malatya Uygulaması)", İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Malatya.
2. Şirvanlı-Özen, D. (2006). "Ergenlerde akran zorbalığına maruz kalmanın yaş, çocuk yetiştirme stilleri ve benlik imgesi ile ilişkisi", Türk Psikoloji Dergisi, 21 (58), 77-94.
3. Ekşi, A. (2017). Demokrasinin temsil krizi bütünlük afet yönetimi pratiği çözümleyici mi? İzmir: Kitapana Yayınevi.
4. Miesen, M. (2013). Katılım Kabusu, İstanbul: Metis.
5. Güner, İ. (2007). "Çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik grup rehberliğinin lise öğrencilerinin saldırganlık ve problem çözme becerileri üzerindeki etkisi", İnönü Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya.
6. Stevahn, L., Johnson, DW., Johnson, RT., Schultz, R. (2002). "Effects of conflict resolution training integrated into a high school social studies curriculum", J Soc Psychol, 142 (3): 305-31.
7. Johnson, D.W., Johnson, R. (1997). "The impact of conflict resolution training in middle school", Journal of Social Psychology, 137: 11-22.
8. Yüksel, G. (1998). "Sosyal beceri envanterinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2 (9), 39-48.
9. Akbalık, G. (2001). "Çatışma çözme ölçeğinin (üniversite öğrencileri formu) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derg, 2 (16): 7-13.
10. Şenol, E., Türkçapar, Ü. (2016). "Öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (40): 445-456.
11. Deniz, ME. (2003). "Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (9): 501-521.
12. Basım, HN., Çetin, F., Meydan, CH. (2009). "Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kontrol odağının rolü", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (21): 57-69.
13. Hislişahin, N., Basım, HN., Çetin, F. (2009). "Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı", Türk Psikiyatri Dergisi, 20 (2): 153-163.
14. De Wied, M., Branje, S.J.T., Meeus, W.H.J. (2007). "Empathy and conflict resolution in friendship relations among adolescents", Aggressive Behavior, (33): 48-55.
15. Şahan, H. (2008). "Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü", KMU İİBF Dergisi, 10 (15): 260-278.
16. Schutte, N., Malouff, J. M., Bobik, C. (2001). "Emotional intelligence and interpersonal relations", The Journal of Social Psychology, 141 (4): 523-536.
17. Karahan, TF. (2005). "Bir iletişim ve çatışma çözme beceri eğitimi programının üniversite öğrencilerinin güvenlik düzeylerine etkisi", Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2): 217-23.